کۆچێکی بێ سەروشوێن … سەڵاح شوان

تایبەتە بە شاعیری جوانەمەرگ: جەلالی میرزا کەریم ....

گەڵایەکی خەمباری دەم
ڕووباری بەفراوی مەرگی
دەڕۆیت و ناگەڕێیتەوە
لە بیابانێکی وشك و برینگی ناولەپی شەودا
کەس ناناسیت و کەس ناتناسێ و بیرم دەکەی
بیرم دەکەیت و بیرت دەکەم و هەر شەوەی
لە قوژبنێکی تاریکی
مەیخانەیەکی بەغدادا
دەخۆمەوە و باست دەکەم
باست دەکەم و دەگریم و دەخۆمەوە
تا لە بیرم دەچێتەوە
لەناو بەفردا
لەبەر زریانی هەناسەی ساردمدا دانیشە و مەڕۆ
لەبەر هەتاوی هاویندا
لەناو گڕی گریانمدا دانیشە و مەڕۆ
تۆ ئەستێرەیەکی کزی
دەست بۆ خۆری
وەڵامی گشت پرسیارەکان درێژ مەکە
ڕێگا خزە
ئەگەر دەشڕۆی جێم مەهێڵە
نێرگزێکم
دەتوانی بمدەی لە یەخەی
بە ئاوی خۆر نەشۆراوت
ئەسپەکەت شارەزا نییە
توێشەبەرەم و بمبەستە پشتی خۆت و جێم مەهێڵە
بمبە لەگەڵ خۆتدا بمبە
بۆ شەو و تاریکیی ڕێگات
چرام و هاودەمی ڕێگام
جێم مەهێڵە
خەم و مەیخانەکان و خۆر

بەجێ دێڵم
بمکە بازیبەند و بمکە قۆڵی خۆتەوە و جێم مەهێڵە
دەڕۆم و دەگەڕێمەوە
هێشتا دەریا
ناتوانێت سەر بەرەو لووتکەکان هەڵگرێت
ناتوانێت دوای
پەڵە هەورێکی پەرەوازە بکەوێت
دەڕۆم لەگەڵ هەوردا دەڕۆم
لەگەڵ باراندا دێمەوە
دەڕۆم لەگەڵ خەمدا دەڕۆم
لەگەڵ گریاندا دێمەوە
گشت هاتنێك ڕۆیشتنەوەیەکی بەدوایە
دەڕۆم لەگەڵ خۆردا دەڕۆم
خۆر جێگای بەرزە
تۆ هێشتا مەلێکی بەرزەفڕ نیت
دەترسم ڕەهێڵەی خەم
ئەم بەهارە
پەڕ و باڵت تەڕ بکات و پەکت بخا و نەتبینمەوە
جێم مەهێڵە
خۆشەویستم ڕووبارێکی بەهارەیە
دڵیشم دەکەمە پاپۆڕ
بۆ لووتکەی کام چیات دەوێ
سەرت دەخەم
جێم مەهێڵە
دڵمت بۆ دەکەمە چەتری
خوێنینی مەمکی شەوگار
لە دابارینی ئەستێرە و سەرمای شەوانی سایەقە
دەتپارێزم جێم مەهێڵە
جێم مەهێڵە
بارانم و بۆ هەرکوێ بڕۆیت
دەتوانم لێوی غەریبی و نوێنی تەنیاییت بۆ ئاوڕشێن کەم
جێم مەهێڵە
دەڕۆم و ناگەڕێمەوە
خەمی خۆت بگرە باوەش
بیلاوێنەوە و بیمژە و خۆشت بوێ
خۆشم دەوێ
من خەمی خۆمم خۆش دەوێ

خەم میوانی ئازیزی شەوی پایزە
بە درێژایی گشت شەوەکان
بۆم دەڵێت و بۆی دەڵێم
خەوم نایە و خەوی نایەت
خەم دۆستی شەوە و دڵدارمە
تا بەیانی سەری دەکاتە سەر دڵم
بەڕووتی لەگەڵمدا دەنوێ
خۆشم دەوێ
من خەمی خۆمم
خۆش دەوێ
11/11/1975 بەغدا

دوو شیعری جەلالی میرزا کەریم

بڕوای شار

لە گیانێکا … ئینسانێکا
لە قووڵایی ئاسمانێکا
لە شڵپەی خوێنی جوانێکا
لە کسپە و چزەی ژانێکا
زۆر شت بینرا، ئێجگار نوێبوون.
** *
بۆ گەل
مەشخەڵ
چرای ڕێبوون.
وای کرد پێڵووی چاو لێکنەنرێ
لە ڕووی تیشکی ئەو بڕوایە
هەژاری شار هەنگاو بنێ
بەرەو سەختی ئەو ڕێگایە
کە نان
ژیان
بەختیاری بۆ ئەم تیایە.
***
لە گیانێکا … ئینسانێکا
لە تاریکی ڕۆژانێکا
فرمێسك تیایا لەرزی و ترسا

گەلێك پردی مەزن ڕووخا
کەسێك بینرا
کەسی گشت کەس
ژیان لای بەس
مردنێکی سەر بەرزی بوو
تاقە بڕوا
قوربانی پڕ دڵسۆزی بوو
کەسێك بینرا
بە پێشمەرگەی کورد ناو ئەبرا
چەند لێی درا
ئازار درا
هەتا کوژرا
ناوی کورد و کوردستانی لە دەم نەبڕا.
***
لە قووڵایی ئاسمانێکا ...
لە ئاهی چەند شاوانێکا
مانگی ڕووی دایك ئەبینرا
مات و بێدەنگ
فرمێسکی مەنگ
نم نم لە چاوی ئەڕژا
بۆ کۆرپە شیرەخۆرەکەی
کە دوژمن لە بێشکەی گڕا
بە نێزە فێرە خوێنەکەی
دوا تریقەی گەشی خنکا
ئاسمان ڕووخا
زەوی جووڵا
منارەکەی مزگەوتی شار
هات بەلادا
نوێژ تێکدرا
خوێن پەڵەی دا
بەڕووی خوادا هەڵپژینرا
لە تاوانی ئەو مناڵەی
وا سەر بڕا.
***
لە شڵپەی خوێنی جوانێکا
لە گەرمەی شەڕ بارانێکا
کڵپەی تۆڵە لەچاوێکا

دڵی دوژمنی ئەپێکا
چاوی جوانێکی ….
کچە شوانێك
کە نامەردێ … جانەوەرێ
داگیرکەرێ
ڕێی لێبگرێ
لەدوای تێربوون سەری بڕێ
لە چاوێکا ….
لە چاوی کچە کوردێکا
بینرا تۆڵه
نەك یەك تۆڵه … هەزار تۆڵه
تۆڵەی زامی
بێئارامی
ژێر پێلەقە و مشتە كۆڵه.
***
لە کسپە و چزەی زامێکا
تەپاوتلدانی ژانێکا
باخێك بینرا
باخی هیوا
تۆوی بڕوا پێدا ئەکرا
بڕوا بەگەل … بە ڕابەرێ
بەو زەحمەتكێشەی، ڕاپەڕی
بڕوا بەوەی
ئامانجی کورد … هیوای نەوەی
بەرناگرێ …
ئەگەر خوێنی بۆ نەڕێژرێ
• گۆڤاری ڕزگاری، ژمارە (9) کانوونی 1969، سلێمانی. ل: 17.

ڕازێکی دەروون□

گوێ شلی ئەو وتانەم لە شەوەزەنگا
چرپەیانە لە خامۆشی تاری سنگا
ئەو سکاڵا تاڵەی هەردەم
هەڵدەڕێژێ زووخاوی خەم
ئەو پرسیارە، بێ وەڵامەی، ڕێی پێنابەم
نە تێی ئەگەم

نه ئەشتوانم لێی هەڵبێم و خۆم دەربازکەم.
***
چیم لە بوونما ئاخۆ دەسکەوت
بڵێسە و گڕ؟
یا هێمنی، گیانی نەسرەوت
شادمانی، یا خەمی دڕ
***
دنیا و تەمەنی لەمەودوام
ئاخۆ چۆن بێ؟
پڕ جریوەی ئەستێرە بێ
ئەسمانەکەی دوێنێی بڕوام.
***
ئەی خۆم، کێ بم؟
بەزەیی بم، یا شەڕخواهی
خۆشەویستی، یا ڕقاوی
ئاخۆ چی بم؟
***
تەزوویەکیش بەگیانما دێت
فرمێسك و بزەی لێدەتکێت
کاتێك دەروون
دێتە گڕ و کفت و هەڵچوون
وێنەیەکی پرسیاراوی
ئەخەمە بەرچاوی وێڵم
تیایا دڕکی ئاگراوی پڕ لە چزەی ژین دەشێلم.
***
لە فرمێسکا … لە بزەی یادی جارانما
لەهەنسکا … لە شاڵاوی بیرسووتانما
لە ناخەوە
لە ناخێکی بە داخەوە …
ڕوخساری خۆم، بەدی ئەکەم
ڕووم تێ ئەکا … ڕووی تێ ئەکەم
دێینە دووان …
لەمن یەك و لەو بەسەدان.
***
جا لە ڕوخسارم تێ ئەگەم
بۆ وتەیەك گوێ شل ئەکەم
لە قووڵایی دڵمەوە دێت

ئەنەڕێنێت و پێم ئەڵێت
نازانیت کێیت؟
پایەت چەندە؟ کامەیە جێت؟
***
تۆ مرۆڤیت … بڵندە جێت
چەند بەژان بێ ژینی دوێنێت
ئەمڕۆ ئازاد، ملی ڕێگات
بگرە بەرەو دنیای هیوات
ئەوسا هەر وێنەی ڕووی دوێنێت
هەزار و یەك ڕەنگ ئەنوێنێت
باخی وشکی زەردی سیسبوو
بە دەریای گوڵ ئەنەخشێنێ
بە هەزاران وتەی نوستوو
لە خەوی قورس هەڵئەسێنێ
پەڵە هەوری ڕەشی سنگت
دێتە ڕەوینەوە و نەمان
لێڵی گۆمی خولیای مەنگت
ڕوون ئەبێتەوە گەش و جوان
تێدەگەیت کێیت
بۆچی دەژیت … کامەیە جێت
بەرەو کوێیە هەنگاوی ڕێت
تێئەگەیت کێیت …

• گۆڤاری تووتن، ژمارە (4)ی ئایاری 1970، بەغدا. ل: 61.